

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24.01.2006, sp. zn. 29 Odo 37/2004, ECLI:CZ:NS:2006:29.ODO.37.2004.1

Číslo: 20/2007

Právní věta: Nepřipojí-li dlužník k návrhu na prohlášení konkursu seznam svého majetku a závazků (§ 4 odst. 3, věta druhá, zákona č. 328/1991 Sb. ve znění pozdějších předpisů), nejde o vadu návrhu ve smyslu § 43 o. s. ř.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 24.01.2006

Spisová značka: 29 Odo 37/2004

Číslo rozhodnutí: 20

Číslo sešitu: 2

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Konkurs

Předpisy: § 1 předpisu č. 328/1991Sb.

§ 4 předpisu č. 328/1991Sb.

§ 43 předpisu č. 99/1963Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Usnesením ze dne 26. 3. 2001 Krajský soud v Ostravě - odkazuje na ustanovení § 43 odst. 2 o. s. ř. - odmítl podání ze dne 1. 5. 2000, jímž se dlužnice domáhala prohlášení konkursu na její majetek (dále též jen „návrh“). Soud prvního stupně uvedl, že jelikož označené podání postrádalo náležitosti uvedené v zákoně č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání (dále též jen „ZKV“), vyzval dlužnici usnesením ze dne 8. 1. 2001 ve lhůtě dvaceti kalendářních dnů k odstranění vad podání a zároveň ji poučil o tom, jak je třeba opravu provést (tak, že uvede skutkové tvrzení a okolnosti, které osvědčují její úpadek, a předloží seznam svého majetku v přehledném členění, aby bylo zřejmé, z čeho se majetek skládá a kde se nachází, u pohledávek označí dlužníka, výši pohledávky a její splatnost, dále předloží seznam závazků s uvedením sídla /adres/ věřitelů, předložený seznam majetku a závazků podepíše a výslovně o něm uvede, že je správný a úplný, a řádně se označí tím, že uvede sídlo v souladu se zápisem v obchodním rejstříku v době zahájení řízení, tj. k 29. 8. 2000). Rovněž dlužnici poučil (dle § 43 odst. 2 o. s. ř.) o následcích nesplnění výzvy a usnesení (výzvu) dlužnici doručil 31. 1. 2001. Dlužnice však vady podání ve stanovené lhůtě neodstranila a v řízení nebylo možno pro tento nedostatek pokračovat.

K odvolání dlužnice Vrchní soud v Olomouci usnesením ze dne 30. 1. 2003 usnesení soudu prvního stupně potvrdil. Odvolací soud dospěl k závěru, že odmítnutí podání se opírá o řádný procesní postup soudu prvního stupně; přitom měl za nepochybné, že v době rozhodnutí soudu

prvního stupně návrh dlužnice zákonem předepsané náležitosti neobsahoval. V této souvislosti poukázal na to, že dlužnice tvrdila svůj úpadek formou předlužení, takže návrh měl kromě uvedení skutečností o mnohosti věřitelů obsahovat i tvrzení o převaze splatných závazků nad jejím majetkem. Dlužnice učinila přílohou návrhu seznam majetku a závazků, jehož správnost a úplnost sice potvrdila, neuvedla v něm však všechny podstatné údaje. Podle seznamu majetku zpracovaného dlužnicí je její majetek tvořen zůstatkem na bankovním účtu ve výši 119,85 Kč a částkou 457 Kč, což je zůstatek zálohy složené společností R., a. s. Žádné údaje o vlastnictví movitého nebo nemovitého majetku neuvedla. Dále dlužnice přiložila k návrhu listinu označenou jako „rozvaha za období od 1. 1. 2000 do 30. 6. 2000“ (dále též jen „rozvaha“), jež však nemá náležitosti tohoto účetního dokladu a z níž pouze vyplývá, že v položce aktiv jsou uvedeny údaje o zboží na skladě a dále údaje o pohybu peněz v pokladně. V rozporu s tím však prohlášení dlužnice o jejím majetku neobsahovalo žádné údaje o hmotném investičním majetku, zařizovacích předmětech či jiných movitých věcech nebo o tom, zda vlastní nemovitosti. Seznam majetku je tedy neúplný a rozvaha nemá náležitosti vyplývající ze zákona o účetnictví. Soud prvního stupně pak splnil povinnost vyplývající z ustanovení § 43 o. s. ř., když dlužnici vyzval k odstranění vad návrhu, náležitě ji poučil, jak má být návrh doplněn, a určil jí i přiměřenou lhůtu k tomu, aby vady návrhu odstranila. Jelikož dlužnice na výzvu soudu nereagovala a vady návrhu neodstranila ani v odvolacím řízení, odvolací soud rozhodnutí soudu prvního stupně jako věcně správné potvrdil, sdíleje názor soudu prvního stupně, že neúplné údaje o majetku dlužnice bránily pokračování v řízení.

Proti rozhodnutí odvolacího soudu podala dlužnice včasné dovolání, namítajíc, že je dán dovolací důvod dle ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř., tedy, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Konkrétně dovolatelka tvrdí, že návrh na prohlášení konkursu ze dne 1. 5. 2000 obsahoval veškeré zákonem požadované náležitosti. Namítá, že v listinách, které jsou součástí návrhu, uvedla přehled svých aktiv k 30. 6. 2000 a přehled svých závazků s přesným uvedením jednotlivých věřitelů a jejich adres. Z těchto listin tak jasně vyplývá, že závazky dlužnice převyšují její aktiva a že je tedy předlužena. K návrhu připojená rozvaha má podle dovolatelky náležitosti tohoto účetního dokladu. K rozporu, jež z tohoto dokladu vyvozuje odvolací soud (ve vztahu k seznamu majetku), dovolatelka uvádí, že položka „zboží na skladě a v prodejnách“ obsahuje údaje o tom, že k 1. 1. 2000 bylo na skladě a v prodejnách zboží v hodnotě 52 114,80 Kč a k 30. 6. 2000 byla hodnota tohoto zboží 0 Kč (neboť bylo prodáno). Proto také není tento údaj o hodnotě zboží obsažen v seznamu majetku.

Dovolatelka nesouhlasí ani se závěrem odvolacího soudu, že ji soud prvního stupně řádně poučil o opravě a doplnění návrhu. Podle jejího názoru měl soud prvního stupně v usnesení z 8. 1. 2001 přesně určit, v čem spatřuje vady návrhu a jaké další údaje a listiny mají být v tomto návrhu doplněny, aby jej bylo možné pokládat za řádný návrh. V označeném usnesení však soud prvního stupně pouze obecně uvedl náležitosti návrhu, aniž by přesně vytkl vady návrhu dlužnice. V tomto postupu spatřuje dovolatelka nedostatečnou aplikaci ustanovení § 43 odst. 1 o. s. ř.

Proto dovolatelka požaduje, aby Nejvyšší soud usnesení soudů obou stupňů zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Dovolání v této věci je přípustné podle ustanovení § 239 odst. 3 o. s. ř. a je i důvodné, proto Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Se zřetelem k době, kdy byl návrh na prohlášení konkursu podán u soudu (29. 8. 2000), je pro zkoumání obsahových náležitostí takového návrhu rozhodný výklad zákona o konkursu a vyrovnání ve znění zákonů č. 122/1993 Sb., č. 42/1994 Sb., č. 74/1994 Sb., č. 117/1994 Sb., č. 156/1994 Sb., č. 224/1994 Sb., č. 84/1995 Sb., č. 94/1996 Sb., č. 151/1997 Sb., č. 12/1998 Sb., č. 27/2000 Sb., č. 105/2000 Sb. a č. 214/2000 Sb.

Podle ustanovení § 4 odst. 3 ZKV, jde-li o návrh dlužníka, musí navrhovatel uvést okolnosti, které osvědčují jeho úpadek. K návrhu je navrhovatel povinen připojit seznam svého majetku a závazků s uvedením svých dlužníků, věřitelů a jejich adres. Předložený seznam majetku a závazků musí dlužník podepsat a výslovně o něm prohlásit, že je správný a úplný.

Z ustanovení § 1 ZKV se pak podává, že dlužník je v úpadku, jestliže má více věřitelů a není schopen po delší dobu plnit své splatné závazky. Jestliže dlužník zastavil platby, má se za to, že není schopen po delší dobu plnit své splatné závazky (odstavec 2). Fyzická osoba, je-li podnikatelem, a právnická osoba je v úpadku i tehdy, jestliže je předlužena. O předlužení jde tehdy, jestliže tato osoba má více věřitelů a jestliže její splatné závazky jsou vyšší než její majetek; do ocenění dlužníkovy majetku se zahrne i očekávaný výnos z pokračující podnikatelské činnosti, lze-li příjem převyšující náklady při pokračování podnikatelské činnosti důvodně předpokládat (odstavec 3).

Jak se podává ze spisu, dlužnice návrh na prohlášení konkursu odůvodnila (v bodě II.) tím, že na základě výsledků hospodaření zpracovaných k 30. 6. 2000 dospěl její jednatel k závěru, že jsou splněny podmínky pro podání návrhu na konkurs na majetek společnosti, ve smyslu ustanovení § 68a ZKV (tento odkaz je zjevně nepřipadný, neboť uvedené ustanovení bylo zrušeno k 1. 4. 1998) a § 1 odst. 3 ZKV. Dále uvedla, že jak vyplývá z přiložené rozvahy k 30. 6. 2000 a „ze seznamu majetku a závazků 30. 6. 2000“, jež jsou přílohou tohoto návrhu, je společnost v úpadku v důsledku předlužení. Konečně uvedla, že splatné závazky společnosti převyšují majetek a vzhledem k tomu, že společnost nevyvíjí v současné době činnost, nelze očekávat výnosy z její činnosti. K návrhu pak připojila označené přílohy, tj. rozvalu a seznam majetku a závazků k 30. 6. 2000. Jako své sídlo v návrhu (datovaném 1. 5. i 30. 6. 2000) označila adresu E. 36, O.

Usnesením ze dne 8. 1. 2001, doručeným dlužnici 31. 1. 2001 pak soud prvního stupně dlužnici uložil, aby ve lhůtě dvaceti kalendářních dnů opravila a doplnila „návrh na prohlášení konkursu ze dne 30. 6. 2000“, tak, že:

- a) uvede skutkové tvrzení a okolnosti, které osvědčují úpadek dlužníka – konkretizace části II. návrhu,
- b) předloží seznam svého majetku v přehledném členění, aby bylo zřejmé, z čeho se majetek skládá a kde se nachází, u pohledávek označí dlužníka, výši pohledávky a její splatnost,
- c) předloží seznam závazků s uvedením sídla (adres) věřitelů,
- d) předložený seznam majetku a závazků podepíše a výslovně o něm uvede, že je správný a úplný,
- e) provede řádné označení dlužníka tím, že uvede sídlo v souladu se zápisem v obchodním rejstříku v době zahájení řízení, tj. k 29. 8. 2000.“

V odůvodnění uvedl, že návrh na prohlášení konkursu musí splňovat obecné náležitosti podání dle § 42 odst. 4 a § 79 o. s. ř. a zvláštní náležitosti dle „§ 4 odst. 2 ZKV“, s tím, že výzvu k opravě a doplnění návrhu učinil dle § 43 o. s. ř. proto, že návrh na prohlášení konkursu obsahuje vady. Konečně uvedl, že v případě, že návrh nebude opraven a doplněn ve stanovené lhůtě, bude odmítnut. Na tuto výzvu dlužnice až do vydání usnesení, jímž soud prvního stupně její návrh odmítl, nereagovala.

Nejvyšší soud již v rozhodnutí uveřejněném pod číslem 36/1999 Sbírky soudních rozhodnutí a

stanovisek vysvětlil, že výzva k odstranění vad podání musí obsahovat i údaje o tom, v čem je podání nesprávné nebo neúplné (terminologií stávajícího znění § 43 o. s. ř., v čem je podání neúplné, nesrozumitelné nebo neurčité). Shodný požadavek na obsah výzvy (usnesení) k odstranění vad podání klade i právní teorie (srov. shodně např. Bureš, J. - Drápal, L. - Krčmář, Z. - Mazanec, M.: Občanský soudní řád. Komentář. I. díl., 6. vydání, Praha, C. H. Beck 2003, str. 150, bod 4 poznámek k § 43). Dovolatelce je třeba dát za pravdu v tom, že tyto údaje usnesení (výzva) z 8. 1. 2001 neobsahuje (v odůvodnění výzvy je toliko konstatováno, že návrh má vady, o jaké vady jde, však uvedeno není). Nadto je odůvodnění nepřesné i potud, že co do zvláštních náležitostí návrhu je odkazováno na ustanovení § 4 odst. 2 ZKV, jež upravuje náležitosti věřitelského návrhu na prohlášení konkursu. Náležitosti dlužnického návrhu na prohlášení konkursu však - jak citováno výše - plynou z § 4 odst. 3 ZKV. Již na tomto základě lze uzavřít, že výzva z 8. 1. 2001 nebyla řádnou výzvou a na jejím základě k odmítnutí návrhu dojít nemohlo. Jestliže odvolací soud uzavřel, že rozhodnutí soudu prvního stupně o odmítnutí návrhu předcházelo správný procesní postup a že tento soud splnil povinnosti kladené na něj ustanovením § 43 o. s. ř., jeho právní posouzení věci správné není a dovolání je již proto opodstatněné.

Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), napadené usnesení zrušil. Jelikož důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí i na rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil dovolací soud i toto rozhodnutí a vrátil věc soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 a 3 o. s. ř.).

V další fázi řízení soud prvního stupně nepřehlédne, že vadu spočívající v nesprávném označení svého sídla dlužnice zhojila již v odvolání, ani to, že ustanovení § 4 odst. 3 ZKV rozlišuje mezi obsahovými náležitostmi dlužnického návrhu (věta první) a náležitostmi jeho příloh (věta druhá). K tomu, aby dlužnický návrh bylo lze mít za „úplný“ (srov. § 12a odst. 1 ZKV), přitom postačí, aby obsahoval obecné náležitosti podání a návrhu (§ 42 odst. 4, § 79 odst. 1 o. s. ř.), s tím, že vylíčením rozhodujících skutečností se v intencích § 4 odst. 3, věty první, ZKV rozumí uvedení okolností, které osvědčují dlužníkům úpadek.

Jinak řečeno, v návrhu musí být tvrzeny takové okolnosti, z nichž závěr o úpadku dlužníka logicky vzato vyplývá. Podá-li dlužník - jako v posuzovaném případě - návrh na prohlášení konkursu pro předlužení, musí návrh obsahovat konkrétní údaje o nejméně dvou věřitelích se splatnou pohledávkou proti dlužníku a dále konkrétní údaje, z nichž vyplývá, že dlužníkovy splatné závazky jsou vyšší než jeho majetek. Pouhé konstatování, že „dlužník je předlužen,“ není uvedením okolností, které úpadek osvědčují (shodný závěr Nejvyšší soud formuloval již ve stanovisku svého občanskoprávního a obchodního kolegia ze dne 17. 6. 1998 uveřejněném pod číslem 52/1998 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek pod bodem VII., str. 174 /350/).

Nebude-li text bodu II. návrhu z pohledu výše řečeného sám o sobě odpovídat požadavkům na vylíčení konkrétních skutečností, z nichž vyplývá, že dlužnice je předlužena, bude úkolem soudu prvního stupně prověřit i to, zda vylíčení rozhodujících skutečností nemá - zprostředkovaně - původ i v odkazu na listiny, které dlužnice připojila k návrhu na prohlášení konkursu (srov. mutatis mutandis např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2003, sp. zn. [29 Cdo 1089/2000](#), uveřejněný v časopise Soudní judikatura číslo 2, ročník 2003, pod číslem 35).

Soud prvního stupně rovněž nepřehlédne, že ani případná absence seznamu majetku a závazků dlužníka s uvedením jeho dlužníků a věřitelů a jejich adres nebrání věcnému rozhodnutí o návrhu na prohlášení konkursu; nejde totiž o náležitost návrhu, nýbrž o jeho přílohu. Výjimkou z této zásady je jen situace, kdy dlužník v návrhu na takový seznam výslovně odkáže jako na listinu obsahující údaje, z nichž lze uzavřít, že je v úpadku (a v návrhu samotném odpovídající tvrzení neuvede). Jinak může skutečnost, že seznam nebyl připojen k návrhu, ač se tak mělo stát, založit především občanskoprávní odpovědnost dlužníka (osob povinných jeho jménem návrh podat) za škodu (v právní

teorii srov. shodně Krčmář, Z. in: Zákon o konkursu a vyrovnání, Poznámkové vydání s judikaturou k novele č. 105/2000 Sb., účinné k 1. 5. 2000. 1. vydání. Praha, IFEC 2000, str. 12, bod 3 poznámek k novele).